

REGISTAR PROFESIONALNIH BOLESTI

Pri Službi za medicinu rada i sporta, prevenciju invalidnosti i psihosocijalne rizike na radnom mjestu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) vodi se Registar profesionalnih bolesti kao jedna od važnih aktivnosti od javnog interesa koju HZJZ kontinuirano provodi za potrebe Ministarstva zdravlja. Registar prati priznate profesionalne bolesti na razini države i tako daje temelj za preventivne akcije u području zaštite zdravlja radno aktivne populacije.

U Registru profesionalnih bolesti analiziraju se broj i kretanje profesionalnih bolesti u Hrvatskoj, karakteristike oboljelih radnika (dob, spol, radni staž, ekspozicijski staž, stručna sprema), gospodarstvene djelatnosti i zanimanja u kojima se pronalaze profesionalne bolesti te se provodi analiza štetnih uvjeta odnosno vrsta štetnosti koje su uzrokovale profesionalnu bolest. Analiza je učinjena prema hrvatskim propisima i prema europskoj statistici za profesionalne bolesti. U Registru je provedena i analiza trajanja privremene radne nesposobnosti radnika oboljelih od profesionalnih bolesti.

1.1. Definicije

Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13, 98/19, 33/23) definiraju se profesionalne bolesti kao bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima.

Zakon o Listi profesionalnih bolesti (NN 162/98) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Listi profesionalnih bolesti (NN 107/07) definiraju profesionalnu bolest kao onu bolest za koju se dokaže da je posljedica djelovanja štetnosti u procesu rada i/ili radnom okolišu, odnosno bolest za koju je poznato da može biti posljedica djelovanja štetnosti koje su u svezi s procesom rada i/ili radnim okolišem, a intenzitet štetnosti i duljina trajanja izloženosti toj štetnosti je na razini za koju je poznato da uzrokuje oštećenje zdravlja. Lista profesionalnih bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim je obavezujuća i sastavni je dio Zakona (NN 107/07).

Profesionalne se bolesti dokazuju pomoću, u medicini rada prihvaćenih, programa obrade (algoritama). Dijagnostički postupak obuhvaća:

- 1) radnu anamnezu i dokazivanje povezanosti bolesti i izloženosti pri radu;
- 2) kliničku sliku s pojavom oštećenja funkcije i/ili morfologije organa ili organskih sustava za koje je poznato da je određena radna štetnost može uzrokovati;
- 3) pozitivne nalaze dijagnostičkih metoda koje mogu objektivizirati to oštećenje.

Prisutnost štetnosti utvrđuje se:

- 1) procjenom opasnosti ili na drugi način koji omogućava da se sa sigurnošću utvrdi prisutnost štetnosti,
- 2) određivanjem intenziteta (mjeranjem, neposrednim uvidom u uvjete rada ili na drugi način koji omogućava da se sa sigurnošću utvrdi intenzitet štetnosti) i trajanja izloženosti toj štetnosti.

1.2. Metodologija prikupljanja i analize podataka

1.2.1. Izvori podataka za Registar profesionalnih bolesti

Postupak utvrđivanja i priznavanja profesionalnih bolesti provodi se na temelju Zakona o listi profesionalnih bolesti (NN 162/98) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o listi profesionalnih bolesti (NN 107/07) te na temelju Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13, 98/19, 33/23) i Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (NN 75/14, 154/14, 79/15, 139/15, 105/16, 40/17, 66/17, 109/17, 132/17, 119/18, 41/19, 22/20 i 39/20, 2/22).

Prema odredbama navedenih zakonskih propisa, u slučaju sumnje na profesionalnu bolest ispunjava se Prijava o profesionalnoj bolesti koja se podnosi područnom uredu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prema mjestu prebivališta, odnosno boravka osigurane osobe, a može i područnom uredu Zavoda na području kojeg je sjedište poslodavca. U postupku utvrđivanja činjenica radi priznavanja profesionalne bolesti obvezno se pribavlja mišljenje nadležnog doktora specijaliste medicine rada i Službe za medicinu rada i sporta, prevenciju invalidnosti i psihosocijalne rizike na radnom mjestu, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Zadatak je doktora specijaliste medicine rada Službe za medicinu rada i sporta, prevenciju invalidnosti i psihosocijalne rizike na radnom mjestu, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo potvrditi ili otkloniti profesionalnu etiologiju bolesti. Ukoliko se profesionalni uzrok bolesti potvrdi, u Registar profesionalnih bolesti HZJZ-a upisuju se svi podaci relevantni za bolest i radnu izloženost, usklađeni s hrvatskim zakonodavstvom i preporukama EU u području statističkog praćenja parametara vezanih uz zdravlje i sigurnost na radu.

Administrativni podaci o broju zaposlenih osoba temelje se na podacima statističkih analiza, koje provodi Državni zavod za statistiku prema vlastitoj metodologiji, objavljenim u okviru godišnjeg Statističkog ljetopisa.

Podaci o privremenoj nesposobnosti za rad koja je nastala uslijed profesionalne bolesti dobiveni su od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

1.2.2. Metodologija analize podataka Registra profesionalnih bolesti

Analiza podataka prikupljenih u Registru profesionalnih bolesti obuhvaća praćenje, analizu i usporedbu slijedećih varijabli:

- dob,
- spol,
- stručna sprema,
- radni staž
- ekspozicijski staž, odnosno trajanje rada u radnim procesima i štetnim radnim uvjetima koji su izazvati profesionalnu bolest,
- gospodarstvena djelatnost poslodavca čiji je radni proces uzrokovao profesionalnu bolest,
- zanimanje oboljelog radnika, odnosno skup poslova koji su uzrokovali bolest,
- štetni uvjeti radnog procesa koji su izazvali profesionalnu bolest, sukladno klasifikaciji Zakona o listi profesionalnih bolesti,
- vrsta profesionalnih bolesti prema Zakonu o listi profesionalnih bolesti i prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih stanja, MKB-10,
- privremena radna nesposobnost.

Prema europskoj statistici za profesionalne bolesti (European Occupational Diseases Statistics – EODS) obvezno je pratiti slijedeće podatke:

- dob u vrijeme dijagnosticiranja profesionalne bolesti,
- spol,
- zanimanje oboljelog radnika, klasificirano prema ISCO (International standard classification of occupations),
- gospodarstvena djelatnost poslodavca čiji je radni proces uzrokovao profesionalnu bolest, klasificirana prema NACE 2007 (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne) Rev.2,
- oznaka profesionalne bolesti prema Europskom popisu profesionalnih bolesti (European schedule of occupational diseases, 2003.),
- oznaka profesionalne bolesti prema 10. Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema (MKB-10),
- težina bolesti prema EODS klasifikaciji,
- izloženost prema EODS klasifikaciji (Classification of the causal agents of the occupational diseases), koja klasificira radnu izloženost koja je uzrokovala profesionalnu bolest u šest

- kategorija: kemijske tvari, fizikalne štetnosti, biološke štetnosti, biomehaničke opasnosti, psihosocijalni faktori i industrijski faktori, materijali i produkti,
- produkt ili gotov proizvod koji sadrži štetnost koja je uzrok profesionalne bolesti, klasificiran prema EODS klasifikaciji (Classification of the causal agents of the occupational diseases).

Klasifikacije korištene za potrebe pisanja ovog izvješća su:

- Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007 (NN 58/07) usporediva sa drugom revizijom Međunarodne klasifikacije djelatnosti, NACE 2007 (*Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne*) Rev.2,
- Nacionalna klasifikacija zanimanja (NN 147/10, NN 14/11) (*International standard classification of occupations*),
- Classification of the causal agents of the occupational diseases, EODS,
- European Occupational Disease Statistics – EODS, European Commission, 2000.
- Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema – deseta revizija, MKB-10.
- Lista profesionalnih bolesti (Zakon, NN 162/98, 107/07).
- Commission Recommendation 2003/670/EC of 19 September 2003 concerning the European schedule of occupational diseases.

1.3. Učestalost profesionalnih bolesti

Registar profesionalnih bolesti za 2024. godinu obuhvaća ukupno 138 profesionalnih bolesti plus 37 bolesti uzrokovanih azbestom.

1.3.1. Dinamika učestalosti profesionalnih bolesti u proteklom razdoblju

U 2024. godini prati se pad broja profesionalnih bolesti u odnosu na pandemijske godine 2021., 2022. te 2023. godinu. Razlog navedenom je prvenstveno u manjem broju zahtjeva za priznavanjem COVID-19 bolesti kao profesionalne bolesti. (slika 1.1.).

Slika 1.1. Broj profesionalnih bolesti u posljednjih četrnaest godina

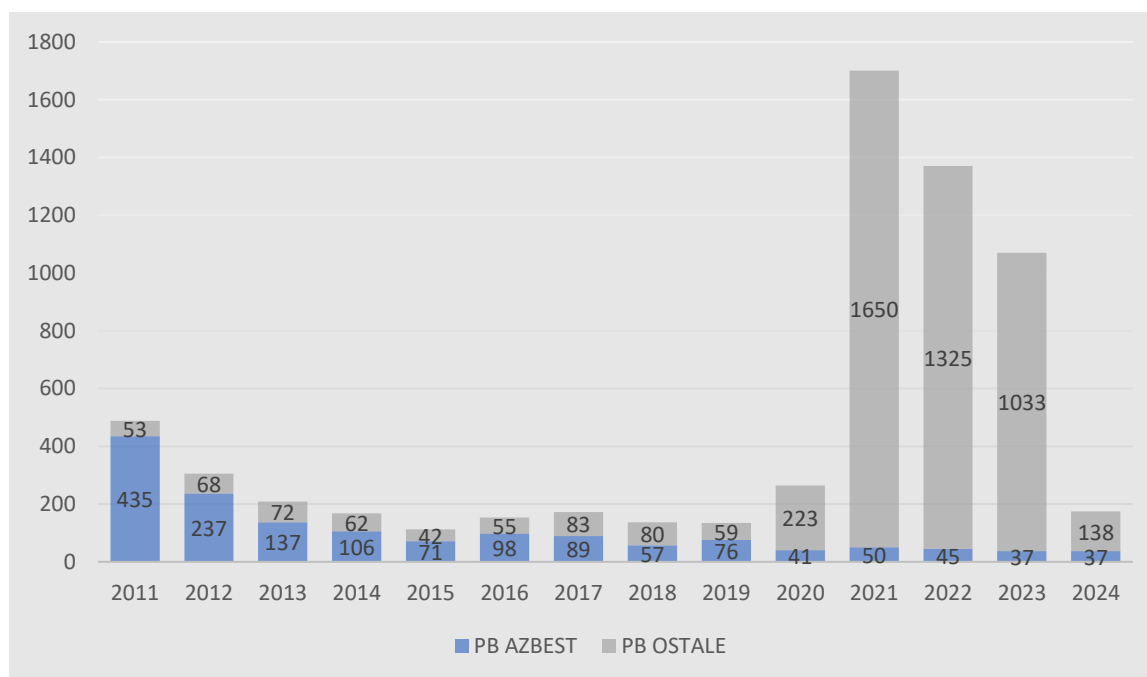
Na slici 1.2. je prikazan udio profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom i ostalih profesionalnih bolesti u posljednjih četrnaest godina.

Od 2011. do 2017. godine profesionalne bolesti uzrokovane azbestom su činile više od 50 % svih profesionalnih bolesti. Prema posebnom propisu ta se skupina bolesti prati u Registru radnika oboljelih od profesionalnih bolesti izazvanih azbestom, ali zbog svoje profesionalne etiologije te bolesti se registriraju i u Registru profesionalnih bolesti, pa tako značajno utječu na ukupan broj profesionalnih bolesti u pojedinoj kalendarskoj godini. Postupak priznavanja profesionalne bolesti uzrokovane azbestom pokreću pretežno umirovljenici zbog ostvarivanja prava iz posebnog zakona (Zakon o obštećenju radnika profesionalno izloženih azbestu (NN 079/2007)).

Ispod polovična zastupljenost profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom u ukupnom broju svih profesionalnih bolesti se prvi put zamjećuje 2018. godine, a kontinuirano se takva zastupljenost prati od 2020. godine.

Primjerice u 2011. godini je najviše bilo priznatih profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom. Udio profesionalnih bolesti koje su izazvane azbestom u ukupnom broju profesionalnih bolesti je iznosio 89%, a svih ostalih profesionalnih bolesti 11 %, a 2024 godine udio profesionalnih bolesti koje su izazvane azbestom u ukupnom broju profesionalnih bolesti iznosi 21 %, a svih ostalih profesionalnih bolesti 79%.

Već 2020. godine te posebno 2021., 2022. te 2023. godine se prati veliki porast broja profesionalnih bolesti. Razlog za to je pandemija COVID-19 bolesti te velikog broja priznatih COVID-19 bolesti kao profesionalne bolesti. Ove godine se broj profesionalnih bolesti približno vratio na prosječne brojeve prije pandemije mada je i u 2024. god. priznato 75 Covid-19 bolesti kao profesionalne bolesti te 6 Post Covid-19.

Slika 1.2. Udio profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom i ostalih profesionalnih bolesti u posljednjih četrnaest godina

1.3.2. Geografska distribucija profesionalnih bolesti u Republici Hrvatskoj

Geografska distribucija vrste i broja profesionalnih bolesti analizira se praćenjem broja oboljelih po pojedinim gradovima odnosno županijama iz kojih pristižu prijave u Registar profesionalnih bolesti.

Prijave o profesionalnoj bolesti zaprimljene su iz gotovo svih dijelova RH, a u tablici 1.1. prikazana je raspodjela prispjelih podataka. Razlike koje postoje u broju profesionalnih bolesti po pojedinoj županiji mogu biti posljedica različite zastupljenosti pojedinih gospodarstvenih djelatnosti, koje s obzirom na radne procese nose i različite profesionalne rizike.

U ukupnom broju profesionalnih bolesti u 2024. godini (izuzevši profesionalne bolesti uzrokovane azbestom) bitno odstupaju Grad Zagreb, Primorsko-goranska županija te Osječko-baranjska županija s ukupno 62 priznatih profesionalnih bolesti. U svim navedenim županijama je uzrok velikog broja profesionalnih bolesti veliki broj priznatih zaraznih profesionalnih bolesti, većinom COVID-19 bolesti. Velik broj profesionalnih bolesti u gradu Zagrebu je očekivan je s obzirom na veliki broj zaposlenih i činjenicu da je grad Zagreb administrativno središte države.

Tablica 1.1. Raspodjela profesionalnih bolesti u 2024. godini prema županijama

Županija	Oznaka prema Listi profesionalnih bolesti*															
	27.1	36	37.1	37.2	38	41	43	44	45	47	48	49.1*	52	54	55	Ukupno
Zagrebačka						1			1							2
Krapinsko-zagorska										1						1
Sisačko-moslavačka			1						3							4
Karlovačka			3			1		1	1	1						7
Varaždinska						3			1		1					5
Koprivničko-križevačka									4							4
Bjelovarsko-bilogorska			1						8							9
Primorsko-goranska		1							15				1			17
Ličko-senjska			3			3			1							7
Virovitičko-podravska			1						8							9
Požeško-slavonska						1										1
Brodsko-posavska			2						2							4
Zadarska																0
Osječko-baranjska						2	1	1	16							20
Šibensko-kninska																0
Vukovarsko-srijemska		1	4			1			1							7
Splitsko-dalmatinska						1			10							11
Istarska									2							2
Dubrovačko-neretvanska																0
Međimurska									3							3
Grad Zagreb		1	1		1	3		1	17	1						25
UKUPNO	0	3	16	0	1	16	1	3	93	3	1	0	1	0	0	138

*	Profesionalna bolest
27.1	Benzen i njegovi homolozi
36	Naglušost i gluhoća uzrokovana bukom
37.1	Bolesti uzrokovane vibracijama koje se prenose na ruke (oštećenja perifernih žila i živaca, kostiju, zglobova, tetiva i okolozglobnih tkiva)
37.2	Bolesti uzrokovane vibracijama koje se prenose na cijelo tijelo (oštećenja intervertebralnog diska slabinske kralježnice)
38	Bolesti uzrokovane ionizirajućim zračenjem
41	Sindromi prenaprezanja uzrokovani kumulativnom traumom (ponavljajući pokreti, primjena sile, nefiziološki položaj, vibracije, pritisak)
43	Čvorići glasnica uzrokovani kontinuiranim naporom glasnica na radu
44	Zarazne ili parazitske bolesti prenesene na čovjeka sa životinja ili životinjskih ostataka
45	Zarazne ili parazitske bolesti uzrokovane radom u djelatnostima gdje je dokazan povećan rizik zaraze
47	Bolesti kože uzrokovane tvarima kojima je znanstveno potvrđeno alergijsko ili nadražujuće djelovanje nespomenutim u drugim zaglavljima
48	Silikoza i druge bolesti dišnog sustava uzrokovane silicijevim dioksidom
54	Astma uzrokovana udisanjem tvari kojima je potvrđeno alergijsko ili nadražujuće djelovanje
55	Alergijski rinitis uzrokovan udisanjem tvari koje su priznate kao uzročnici alergije i koje su karakteristične za radni proces

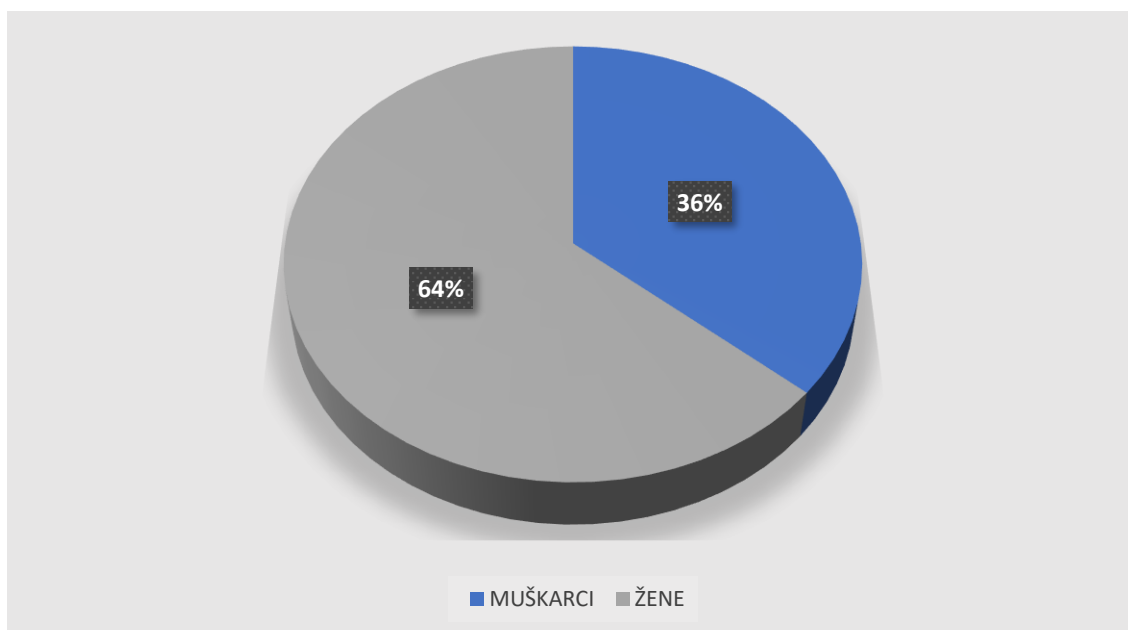
* = Oznaka prema Listi profesionalnih bolesti

** = Profesionalne bolesti uzrokovane azbestom zasebno su analizirane u Registru profesionalnih bolesti izazvanih azbestom

1.4. Karakteristike oboljelih od profesionalnih bolesti

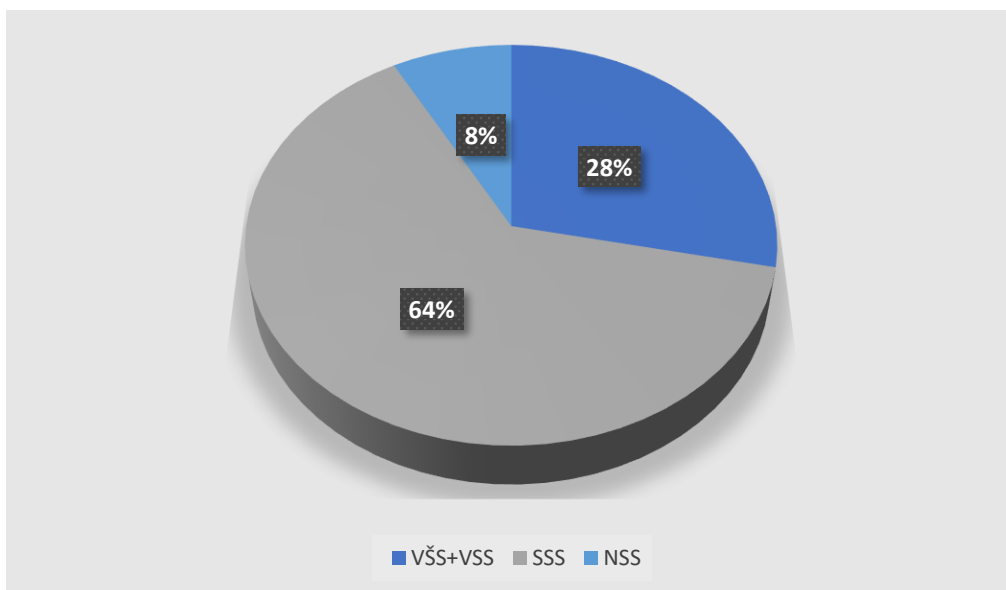
1.4.1. Dob i spol oboljelih od profesionalnih bolesti

U Registru profesionalnih bolesti za 2024. godinu upisane su 138 profesionalnih bolesti (kad se izuzmu profesionalne bolesti uzrokovane azbestom). Distribuciju oboljelih od profesionalnih bolesti prema spolu prikazuje slika 1.3. U ukupnom broju oboljelih od profesionalnih bolesti ukupno ima 88 (64%) žena i 50 (36%) muškaraca. Veći udio žena oboljelih od profesionalnih bolesti od muškaraca posljedica je činjenice da je u radnoj populaciji veći udio žena u uslužnim djelatnostima, njegovateljica u Domovima za starije, medicinskih sestara, liječnica. Žene su u velikoj mjeri zaposlene upravo u onim djelatnostima gdje je u 2024. godini bio povećan rizik za nastanka zaraznih profesionalnih bolesti, prvenstveno bolesti COVID-19.

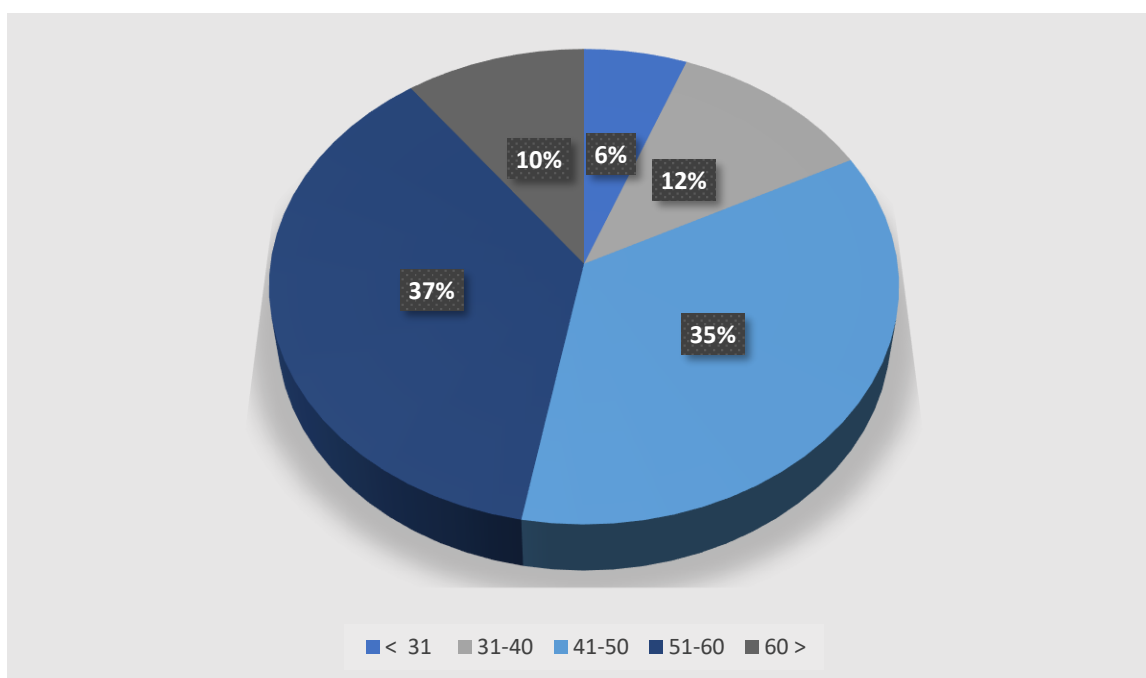
Slika 1.3. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalnih bolesti u 2024. godini prema spolu

Od ukupnog broja radnika oboljelih od profesionalnih bolesti, s visokom i višom stručnom spremom bilo je 39 (28 %) oboljelih radnika, sa srednjom stručnom spremom 88 (64 %) i s niskom ili bez stručne sprema 11 (8 %) oboljelih radnika (slika 1.4.). S time u svezi, vidljivo je iz slike 1.4. da su opasni radni uvjeti generirali najviše profesionalnih bolesti upravo u poslovima srednje stručne sprema koja je i najzastupljenija među zaposlenima u RH.

Slika 1.4. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalnih bolesti u 2024. godini prema izobrazbi

Za potrebe Registra oboljelih od profesionalnih bolesti analiziraju se i podaci o dobnoj strukturi oboljelih, odnosno prosječna dob u trenutku dijagnosticiranja profesionalne bolesti.

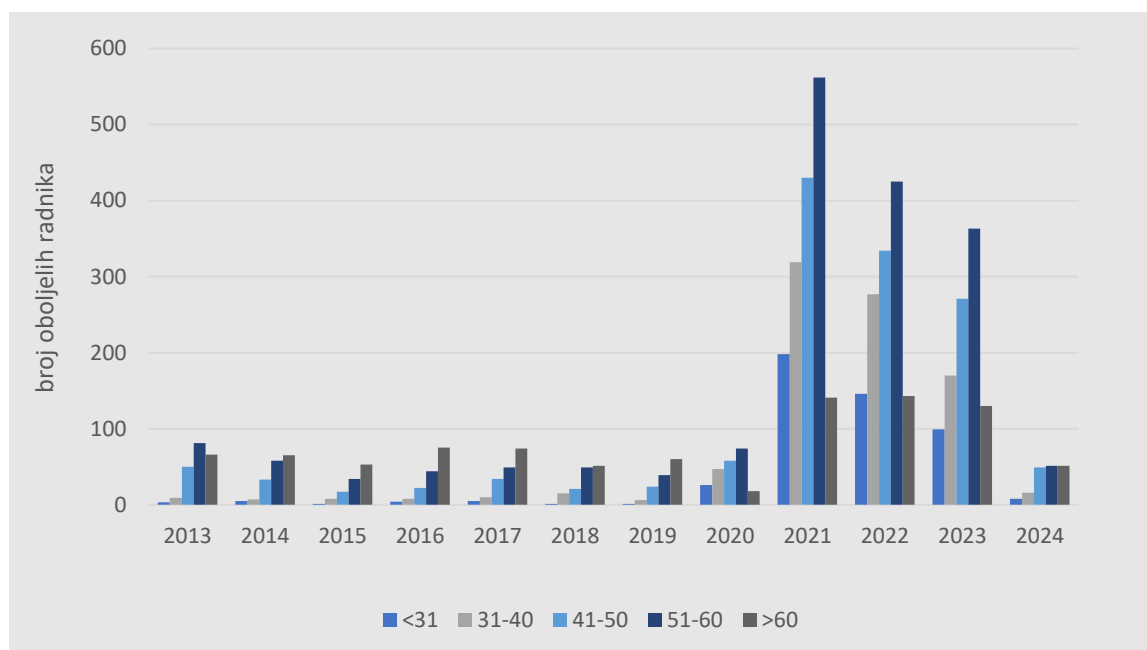
Slika 1.5. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalnih bolesti (bez bolesti uzrokovanih azbestom) u 2024. godini prema životnoj dobi

Na slici 1.5. prikazana je raspodjela oboljelih od profesionalnih bolesti prema dobi. Uočava se da je čak 37% radnika upravo u skupini čija je životna dob između 51-60 godina života, odnosno u onoj dobi kada u postupku priznavanja profesionalne bolesti nije teško zadovoljiti kriterij duljine izloženosti određenoj štetnosti ili naporu. Slijedi skupina u dobi između 41. i 50. godine života, 35%. Sljedeća po broju profesionalnih bolesti je skupina radnika dobi od 31 do 40 godina s postotkom od 12 %. Najmanji

postotak oboljelih od profesionalne bolesti se nalaze u skupini mlađoj od 31 godinu (6%) te u skupini iznad 60 godina (10%).

U 2024. godini srednja dob oboljelih s potvrđenim profesionalnim bolestima odnosno onima zavedenim u Registar profesionalnih bolesti (dakle, bez azbesta) iznosi 49,13 godina.

Dobnu strukturu oboljelih od profesionalnih bolesti u posljednjih dvanaest godina prikazuje slika 1.6. Vidljivo je kako je od 2013. do 2019. godine prosječna dob u trenutku dijagnosticiranja i priznavanja profesionalne bolesti visoka. Većinski su to bili radnici stariji od 60 godina. Iako bi se uzrok tome mogao tražiti u sve boljim radnim uvjetima u kojima sve kasnije nastaju oštećenja zdravlja, uzrok treba potražiti i u potreba za zadržavanjem radnog odnosa pod svaku cijenu, čak i u slučaju bolesti. Stoga se ne odlučuju prijaviti profesionalnu bolest ranije. Još jedan bitni uzrok ovakve situacije nalazi se u činjenici da liječnici obiteljske medicine kao i liječnici drugih specijalnosti često ne pomišljaju da je riječ o promjenama zdravlja uzrokovanim radom na pojedinom radnom mjestu. Isto tako, ovoj situaciji doprinosi i teža dostupnost specijaliste medicine rada. Naime, osobe koje rade na radnim mjestima koja prema procjeni rizika nisu svrstana u poslove s posebnim uvjetima rada ne idu na periodičke preglede kod specijaliste medicine rada, a sam specijalist medicine rada nije u sustavu zdravstva prepoznat kao sudionik u specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti. Takvi slučajevi specijalističko-konzilijarnog rada u medicini rada su toliko sporadični da nemaju utjecaj na otkrivanje novih slučajeva profesionalnih bolesti.

Slika 1.6. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalnih bolesti prema životnoj dobi u posljednjih dvanaest godina - uključujući profesionalne bolesti uzrokovane azbestom

U razdoblju od 2020.-2024. godine prosječna dob u trenutku dijagnosticiranja i priznavanja profesionalne bolesti se mijenja te je navise oboljelih od profesionalne bolesti u skupini od 51-60 godina starosti. Razloge takve dinamike je povećan broj zaraznih bolesti (COVID-19) koje prijavljuje radno sposobna populacija najvećim djelom u svrhu kompenzacije troškova bolovanja. Oboljeli od COVID-19 su bili radnici svih dobnih skupina.

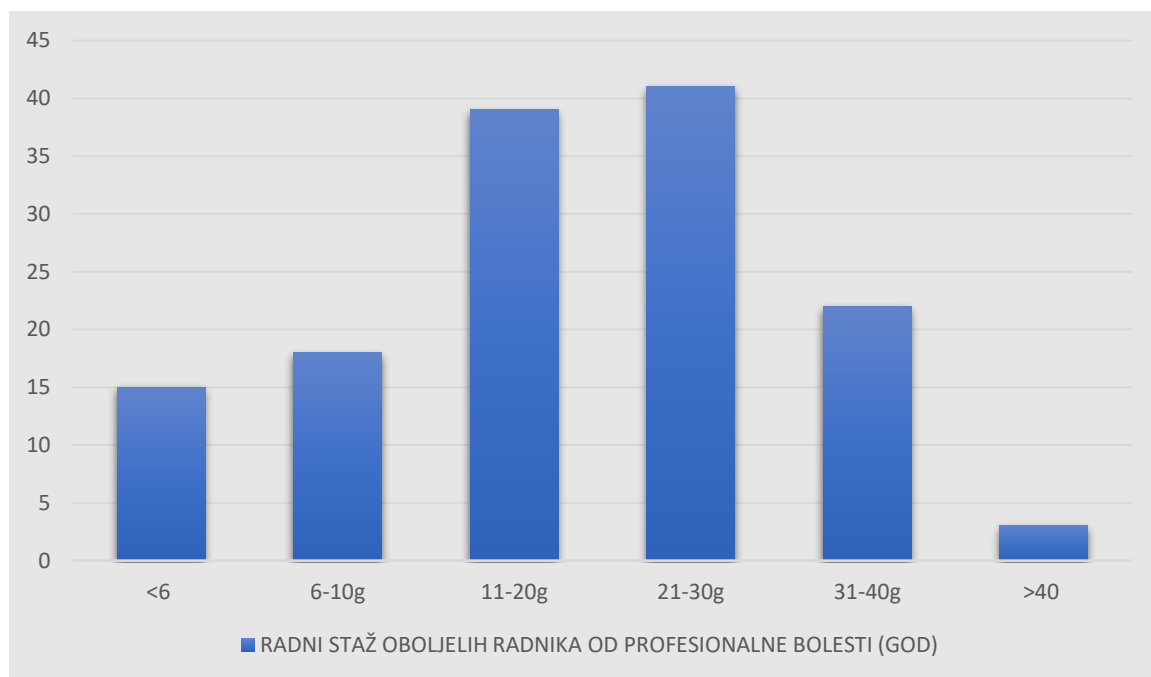
Gledajući ukupno sve profesionalne bolesti koje su priznate u Republici Hrvatskoj u 2024. god. vidi se da je oko dvije trećine oboljelih radnika starije od 50 godina.

Imamo i dalje veliki broj priznatih profesionalnih bolesti koji su posljedica izloženosti azbestu, ove godine 37 priznatih profesionalnih bolesti, i sve te osobe su umirovljenici i stariji od 60 godina. To je očekivano jer se učinci izloženosti vlaknima azbesta ispoljavaju najčešće tek nakon višegodišnje latencije.

1.4.2. Radni staž oboljelih od profesionalnih bolesti

Raspodjela oboljelih od profesionalnih bolesti prema duljini radnog staža prikazana je slikom 1.7., a u tablici 1.2., usporedno s NKD i duljinom trajanja radnog staža, prikazan je broj profesionalnih bolesti te vrsta štetnosti i napora koja se nalazi u podlozi pojedinog slučaja nastale profesionalne bolesti.

Prosječni radni staž radnika oboljelih od profesionalnih bolesti iznosi 20,22 godina. Najveći broj profesionalnih bolesti zabilježen je u skupini radnika s radnim stažem od 21-30 godina te potom u skupini s 11-20 godina staža. Najmanje je oboljelih od profesionalnih bolesti s dugim radnim stažem, većim od 40 godina.

Slika 1.7. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalne bolesti u 2024. godini prema duljini radnog staža (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

Tablica 1.2. Raspodjela radnika oboljelih od profesionalne bolesti u 2024. godini prema duljini radnog staža, djelatnosti i vrsti štetnosti i napora (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

Trajanje štetne izložen- osti (god.)	Djelatnost-NKD 2007.*	Vrsta štetnosti i napora	Točka čl. 3. Zakona (NN 107/07)	Oboljeli po vrsti štetnosti u NKD	Ukupan broj oboljelih radnika
<6	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Mikroorganizmi	45	14	15
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Mikroorganizmi	44	1	
6-10	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Mikroorganizmi	45	10	18
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Vibracije-ruke	37.1	3	
		Mikroorganizmi	44	1	
	Javna uprava i obrana	Mikroorganizmi	45	1	
		Mikroorganizmi	44	1	
	Ostale uslužne djelatnosti	Alergeni	47	1	
11-20	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Mikroorganizmi	45	23	39
		Ionizirajuće zračenje	38	1	
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Vibracije-ruke	37.1	10	
		Kumulativna trauma	41	2	
		Buka	36	1	
		Napor glasnica	43	1	
	Javna uprava i obrana	Kumulativna trauma	41	1	
21-30	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Mikroorganizmi	45	26	41
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Vibracije-ruke	37.1	3	
		Kumulativna trauma	41	3	
	Građevinarstvo	Buka	36	1	
		Alergeni	47	1	
		Mikroorganizmi	45	1	
	Prerađivačka industrija	Kumulativna trauma	41	1	
		Silikoza	48	1	
	Javna uprava i obrana	Mikroorganizmi	45	1	
	Prijevoz i skladištenje	Buka	36	1	
	Umjetnost, zabava i rekreacija	Kumulativna trauma	41	1	
	Ostale uslužne djelatnosti	Kumulativna trauma	41	1	
31-40	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Mikroorganizmi	45	14	22
	Prerađivačka industrija	Kumulativna trauma	41	4	
	Javna uprava i obrana	Kumulativna trauma	41	1	
	Obrazovanje	Mikroorganizmi	45	1	
	Prijevoz i skladištenje	Prašine	52	1	
	Ostale uslužne djelatnosti	Kumulativna trauma	41	1	
40>	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Mikroorganizmi	45	2	3
	Javna uprava i obrana	Kumulativna trauma	41	1	
					138

Osim zaraznih profesionalnih bolesti koje se javljaju u svim dobnim skupinama neovisno o duljini trajanja radnog staža većina ostalih najčešćih profesionalnih bolesti (sindromi prenaprezanja, bolesti uzrokovane vibracijama) se javljaju nakon dugogodišnje ekspozicije. Stoga je očekivano da većina oboljelih radnika od profesionalnih bolesti ima više od 10 godina radnog staža. Obično u tim skupinama radnika nalazimo oštećenja zdravlja koja bitno narušavaju kvalitetu života i radnu sposobnost pa radnik naprosto nema izbora već pokrenuti postupak utvrđivanja profesionalne etiologije bolesti i često ocjenu radne sposobnosti u sklopu mirovinskog osiguranja.

Najviše oboljelih radnika od profesionalnih bolesti je starosne dobi 41-60 godina života s odrađenim radnim stažem između 11-30 godina. Navedeno govori u prilog činjenici da su u Republici Hrvatskoj profesionalnim bolestima najviše zahvaćeni radno sposobni muškarci i žene u najproduktivnijim godinama radnog vijeka i života.

1.5. Gospodarstvene djelatnosti, zanimanja i štetni radni uvjeti – uzroci profesionalnih bolesti

1.5.1. Gospodarstvene djelatnosti

Broj profesionalnih bolesti po pojedinim gospodarstvenim djelatnostima koje su klasificirane prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti i prema stopi na 100 000 zaposleni prikazan je u tablici 1.3. Broj profesionalnih bolesti na 100 000 zaposlenih (stopa na 100 000 zaposlenih) u pojedinoj djelatnosti kretala se od 0,79 do 74,19 s prosječnom vrijednosti 8,14 (tablica 1.3.). U izračun nisu uključene profesionalne bolesti uzrokovane izloženošću azbestnim vlaknima. Vidljiva je vrlo visoka stopa u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi što je razumljivo obzirom na veliki broj profesionalnih COVID-19 bolesti.

Tablica 1.3. Broj profesionalnih bolesti u 2024. godini prema gospodarstvenim djelatnostima i stopa na 100 000 zaposlenih u djelatnosti (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

	Djelatnost – NKD 2007*	Broj profesionalnih bolesti	Stopa na 100 000 zaposlenika u djelatnosti
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	24	43,76
B	Rudarstvo i vađenje	0	0
C	Prerađivačka industrija	6	2,28
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0	0
F	Građevinarstvo	3	2,04
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	0	0
H	Prijevoz i skladištenje	2	2,12
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1	0,79
J	Informacije i komunikacije	0	0
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0
L	Poslovanje nekretninama	0	0
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	0	0
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0
O	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	6	5,06
P	Obrazovanje	2	1,56
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	90	74,19
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1	2,97
S	Ostale uslužne djelatnosti	3	7,42
T	Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0
U	Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela	0	0
	Ukupno	138	8,14

* Gospodarstvene djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

*	Naziv djelatnosti-NKD 2007
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

B	Rudarstvo i vađenje
C	Prerađivačka industrija
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
J	Informacije i komunikacije
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti
T	Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
Ne...	Nema podataka

Tablica 1.4. Broj profesionalnih bolesti u 2024. godini prema gospodarstvenim djelatnostima, prosječnom trajanju radnog staža i stopi na 100 000 zaposlenih u djelatnosti (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

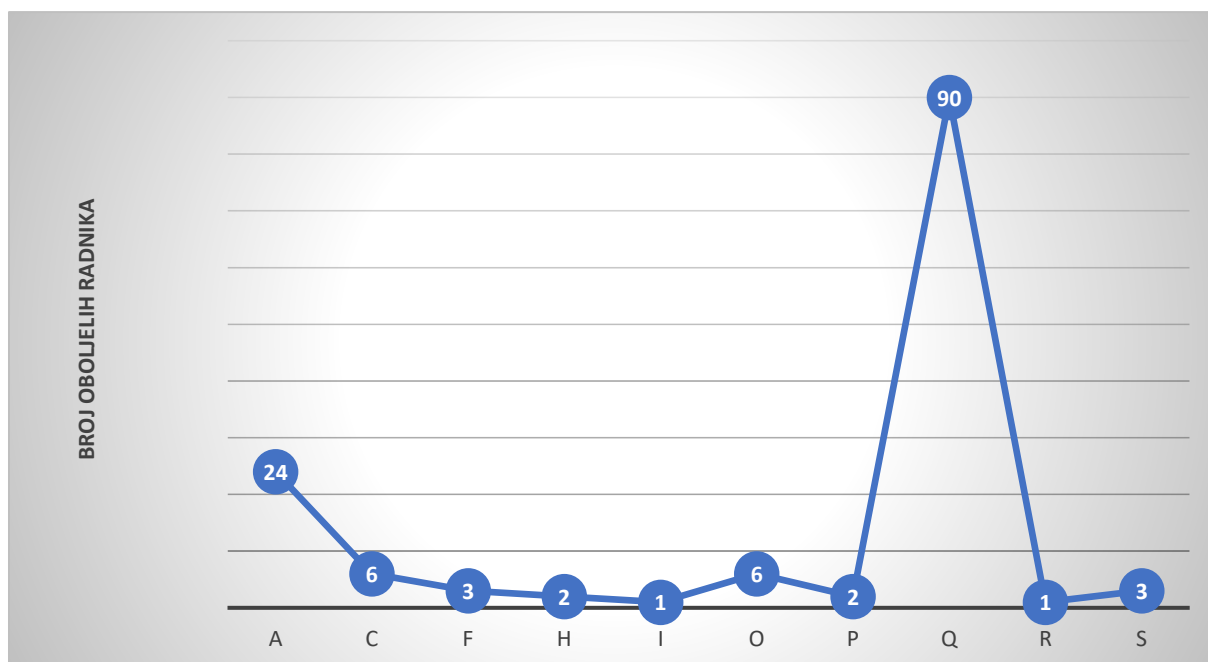
NKD	Djelatnost –NKD 2007*	Prosječno trajanje ekspozicijskog staža	Broj profesionalnih bolesti	Stopa na 100 000 zaposlenika u djelatnosti
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	16,54	24	43,76
C	Prerađivačka industrija	32,83	6	2,28
F	Građevinarstvo	23,67	3	2,04
H	Prijevoz i skladištenje	29	2	2,12
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	8	1	0,79
O	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	23,83	6	5,06
P	Obrazovanje	26,50	2	1,56
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	19,59	90	74,19
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	26	1	2,97
S	Ostale uslužne djelatnosti	24,67	3	7,42
	Ukupno	20,22	138	8,14

* Gospodarstvene djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji

U tablici 1.3. i 1.4. izračunate su stope profesionalnih bolesti na 100 000 zaposlenika u djelatnosti. Profesionalne bolesti i stopa na 100 000 radnika u prerađivačkoj djelatnosti su prikazane bez profesionalnih bolesti uzrokovanih izloženosti azbestnim vlaknima.

Najveći broj profesionalnih bolesti proizlazi iz djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (90) a i najveća stopa pronalazi se upravo u toj djelatnosti (74,19). U ukupnom broju profesionalnih bolesti zatim slijedi poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, broj profesionalnih bolesti je 24, a stopa na 100 000 zaposlenika u toj djelatnosti je 43,76. Na trećem mjestu, prema stopi na 100 000 zaposlenih u djelatnosti, su ostale uslužne djelatnosti sa stopom 7,42, a u toj djelatnosti su bile samo 3 profesionalne bolesti.

Slika 1.8. prikazuje raspodjelu oboljelih od profesionalnih bolesti u Hrvatskoj prema granama djelatnosti. Najveći broj profesionalnih bolesti u 2024. god. je u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (90) te poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (24).

Slika 1.8. Raspodjela profesionalnih bolesti prema gospodarstvenim djelatnostima u 2024. godini (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

1.5.1. Zanimanja

U tablicama 1.5. i 1.6. prikazana je raspodjela profesionalnih bolesti u pojedinim zanimanjima klasificiranim prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja (NN 147/10).

Po broju profesionalnih bolesti kao i po stopi na 100 000 zaposlenih, najzastupljenija zanimanja su u skupini tehničari/tehničarke i stručni suradnici/stručne suradnice, znanstvenici/znanstvenice, inženjeri/inženjerke i stručni suradnici/stručne suradnice te poljoprivrednici/poljoprivrednice, šumari/šumarke i ribari/ribarke, lovci/lovkinje. U zanimanjima tehničari/tehničarke i stručni suradnici/stručne suradnice, znanstvenici/znanstvenice, inženjeri/inženjerke i stručni suradnici/stručne suradnice radilo se u najvećem broju slučajeva o zaraznim profesionalnim bolestima dok u zanimanju poljoprivrednici/poljoprivrednice, šumari/šumarke i ribari/ribarke, lovci/lovkinje o vibracijskoj bolesti šake-ruke.

Tablica 1.5. Broj profesionalnih bolesti u 2024. godini prema zanimanjima (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

Rod	Zanimanje - NKZ	Broj profesionalnih bolesti	Stopa na 100 000 zaposlenika u zanimanju
1	Zakonodavci/zakonodavke, dužnosnici/dužnosnice, i direktori/direktorice	1	0,88
2	Znanstvenici/znanstvenice, inženjeri/inženjerke i stručnjaci/stručnjakinje	31	8,86
3	Tehničari/tehničarke i stručni suradnici/stručne suradnice	52	21,40
4	Administrativni službenici/administrativne službenice	4	2,68
5	Uslužna i trgovačka zanimanja	7	2,40
6	Poljoprivrednici/poljoprivrednice, šumari/šumarke i ribari/ribarke, lovci/lovkinje	17	44,74
7	Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	9	4,62

8	Rukovatelji/rukovateljice postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači/industrijske proizvođačice i sastavljači/sastavljačice strojeva	6	3,73
9	Jednostavna zanimanja	10	8,13
0	Vojna zanimanja	1	6,25
	Ukupno	138	8,14

Tablica 1.6. Broj profesionalnih bolesti u 2024. godini prema zanimanjima i vrstama štetnosti (bez bolesti uzrokovanih azbestom)

Rod	Zanimanje - NKZ	Vrsta štetnosti i napora	Broj profesionalnih bolesti	Stopa na 100 000 zaposlenika u zanimanju
1	Zakonodavci/zakonodavke, dužnosnici/dužnosnice, i direktori/direktorice	Mikroorganizmi	1	0,88
2	Znanstvenici/znanstvenice, inženjeri/inženjerke i stručnjaci/stručnjakinje	Mikroorganizmi	26	7,43
		Mikroorganizmi (sa životinja)	2	0,57
		Kumulativna trauma	1	0,29
		Ionizirajuće zračenje	1	0,29
		Kontinuirani napor glasnica	1	0,29
3	Tehničari/tehničarke i stručni suradnici/stručne suradnice	Mikroorganizmi	51	20,99
		Buka	1	0,41
4	Administrativni službenici/administrativne službenice	Kumulativna trauma	3	2,01
		Mikroorganizmi	1	0,67
5	Uslužna i trgovačka zanimanja	Mikroorganizmi	5	1,71
		Kumulativna trauma	1	0,34
		Alergeni	1	0,34
6	Poljoprivrednici/poljoprivrednice, šumari/šumarke i ribari/ribarke, lovci/lovkinje	Vibracije koje se prenose na ruke	12	31,58
		Kumulativna trauma	4	10,53
		Mikroorganizmi (sa životinja)	1	2,63
7	Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	Kumulativna trauma	6	3,08
		Mikroorganizmi	2	1,03
		Silikoza	1	0,51
8	Rukovatelji/rukovateljice postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači/industrijske proizvođačice i sastavljači/sastavljačice strojeva	Mikroorganizmi	2	1,24
		Buka	2	1,24
		Vibracije koje se prenose na ruke	1	0,62
		Prašine	1	0,62
9	Jednostavna zanimanja	Mikroorganizmi	4	3,25
		Vibracije koje se prenose na ruke	3	2,44
		Alergeni	2	1,63
		Kumulativna trauma	1	0,81
0	Vojna zanimanja	Mikroorganizmi	1	6,25
	Ukupno	138		8,14

1.5.2. Štetni radni uvjeti

Štetni radni uvjeti i naponi koji su uzrokovali profesionalne bolesti navedeni su u tablici 1.7. Uzimajući u obzir kriterije Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Listi profesionalnih bolesti (NN 107/07) to su na prvom mjestu mikroorganizmi kao uzročnici bolesti zatim statodinamička opterećenja u vidu kumulativne traume te vibracije.

Tablica 1.7. Vrste štetnosti u 2024. godini koje su uzrokovale profesionalne bolesti prema Zakonu o listi profesionalnih bolesti (bez profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom)

Vrsta štetnosti i napora	Točka čl. 3. Zakona (NN 107/07)	Broj profesionalnih bolesti
Buka	36	3
Vibracije koje se prenose na ruke	37.1	16
Ionizirajuće zračenje	38	1
Kumulativna trauma	41	16
Kontinuirani napor glasnica	43	1
Mikroorganizmi (sa životinja ili životinjskih ostataka)	44	3
Mikroorganizmi	45	93
Alergeni i nadražljivi kože	47	3
Silikoza	48	1
Alergijski alveolitis/Organske prašine	52	1
UKUPNO		138

1.5.3. Uzroci profesionalnih bolesti prema europskoj statistici

Europska statistika za profesionalne bolesti (European Occupational Diseases Statistics – EODS) prati niz parametara koji se prate i u našoj nacionalnoj statistici (dob, spol, zanimanje oboljelog radnika, gospodarstvena djelatnost poslodavca, oznaka profesionalne bolesti prema 10. Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema). Međutim, europska statistika zahtijeva praćenje radnih uvjeta koji su doveli do profesionalne bolesti pomoću posebnih klasifikacija. Tako se izloženost štetnim radnim uvjetima izražava u šest kategorija koje obuhvaćaju kemijske tvari, fizikalne štetnosti, biološke štetnosti, biomehaničke opasnosti, psihosocijalne faktore i industrijske faktore, materijale i produkte. Analiza štetnih radnih uvjeta uključuje i podatke o produktu ili gotovom proizvodu koji sadrži štetnost koja je uzrok profesionalne bolesti. U tablici 1.8. i 1.9. prikazani su izloženost štetnostima koji su uzrokovali profesionalnu bolest i produkt koji sadrži navedenu štetnost.

Tablica 1.8. Štetna izloženost i produkt koji su uzrokovali profesionalnu bolest u 2024. godini, prema EODS statistici (bez profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom)

Izloženost		Produkt		Broj prof. bolesti
1999999999	Ostali kemijski agensi	B08	Izbjeljivači	1
2001010001	Buka	X99	Ostale kategorije	2
		A18	Eksplzivni	1
2002000000	Mehaničke vibracije	X99	Ostale kategorije	16
2009000000	Ionizirajuće zračenje	D60	Radioaktivni agensi	1
3100000000	Bakterija	E66	Pacijent	1
3100300000	Borelija	X99	Ostale kategorije	1
3100920000	Legionela	X99	Ostale kategorije	2
3101130000	Mikobakterija	E66	Pacijent	1
3101430000	Rikecija	E55	Domaće životinje	1

3101480000	Salmonela	E63	Produkti za biološke i bakteriološke laboratorije	1
3101610000	Stafilokok	X99	Ostale kategorije	1
3200000000	Virusi	E66	Pacijent	75
		X99	Ostale kategorije	10
		E63	Produkti za biološke i bakteriološke laboratorije	1
3200040100	Hantavirus	E57	Produkti životinjskog porijekla	1
3300000000	Paraziti	E66	Pacijent	1
4000020000	Ponavljjanje kretnje kod rada	X99	Ostale kategorije	16
4000070000	Ostale vrste napora	X99	Ostale kategorije	1
6001010000	Anorganska prašina	X99	Ostale kategorije	1
6001010600	Silicij	X99	Ostale kategorije	1
6004000000	Dimovi i pare	X99	Ostale kategorije	1
6006150000	Sredstva za čišćenje	C09	Sredstva za pranje i čišćenje	1
				138

Tablica 1.9. Analiza izloženosti s obzirom na produkt koji je uzrokovao profesionalnu bolest u 2024.. godini, prema EODS statistici (bez profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom)

Produkt		Izloženost		Broj prof. bolesti
A18	Eksplozivi	2001010001	Buka	1
B08	Izbjeljivači	1999999999	Ostali kemijski agensi	1
C09	Sredstva za pranje i čišćenje	6006150000	Sredstva za čišćenje	1
D60	Radioaktivni agensi	2009000000	Ionizirajuće zračenje	1
E55	Domaće životinje	3101430000	Rikecija	1
E 57	Produkti životinjskog porijekla	3200040100	Hantavirus	1
E63	Produkti za biološke i bakteriološke laboratorije	3200000000	Virusi	2
		3101480000	Salmonela	
E66	Pacijent	3100000000	Bakterija	78
		3101130000	Mikobakterija	
		3200000000	Virusi	
		3300000000	Paraziti	
X99	Ostale kategorije	2001010001	Buka	52
		2002000000	Mehanička vibracije	
		3100300000	Borelija	
		3100920000	Legionela	
		3101610000	Stafilokok	
		3200000000	Virusi	
		4000020000	Ponavljjanje kretnje kod rada	
		4000070000	Ostale vrste napora	
		6001010000	Anorganska prašina	
		6001010600	Silicij	
		6004000000	Dimovi i pare	
				138

** = Profesionalne bolesti uzrokovane azbestom zasebno su analizirane u Registru profesionalnih bolesti izazvanih azbes

1.6. Vrste profesionalnih bolesti

Učestalost i vrsta profesionalnih bolesti prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o Listi profesionalnih bolesti prikazana je u tablici 1.10. Predočena je učestalost u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima, klasificiranim prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti.

Tablica 1.10. Broj i vrsta profesionalnih bolesti u 2024. godini prema oznakama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o listi profesionalnih bolesti i prema gospodarstvenoj djelatnosti (bez profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom)

Djelatnost - NKD		Oznaka prema Zakonu (NN 107/07)															Ukupno
		27.1	36	37.1	37.2	38	41	43	44	45	47	48	49.1*	52	54	55	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo		1	16			5		2								24
B	Rudarstvo i vađenje																0
C	Prerađivačka industrija						5					1					6
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija																0
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša																0
F	Građevinarstvo		1							1	1						3
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala																0
H	Prijevoz i skladištenje		1											1			2
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane										1						1
J	Informacije i komunikacija																0
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja																0
L	Poslovanje nekretninama																0
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti																0
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti																0
O	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje						3		1	2							6
P	Obrazovanje							1		1							2
Q	Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi					1				89							90
R	Umjetnost, zabava i rekreacija						1										1
S	Ostale uslužne djelatnosti						2				1						3
T	Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djel. kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe																0
U	Djelatnosti izvan teritorijalnih organizacija i tijela																0
	UKUPNO	0	3	16	0	1	16	1	3	93	3	1	0*	1	0	0	138

*	Profesionalna bolest
27.1	Benzen i njegovi homolozi
36	Naglušost i gluhoća uzrokovana bukom
37.1	Bolesti uzrokovane vibracijama koje se prenose na ruke (oštećenja perifernih žila i živaca, kostiju, zglobova, tetiva i okolozglobnih tkiva)
37.2	Bolesti uzrokovane vibracijama koje se prenose na cijelo tijelo (oštećenja intervertebralnog diska slabinske kralježnice)
38	Bolesti uzrokovane ionizirajućim zračenjem
41	Sindromi prenaprezanja uzrokovani kumulativnom traumom (ponavljajući pokreti, primjena sile, nefiziološki položaj, vibracije, pritisak)
43	Čvorići glasnica uzrokovani kontinuiranim naporom glasnica na radu
44	Zarazne ili parazitske bolesti prenesene na čovjeka sa životinja ili životinjskih ostataka
45	Zarazne ili parazitske bolesti uzrokovane radom u djelatnostima gdje je dokazan povećan rizik zaraze
47	Bolesti kože uzrokovane tvarima kojima je znanstveno potvrđeno alergijsko ili nadražujuće djelovanje nespomenutim u drugim zaglavljima
48	Silikoza i druge bolesti dišnog sustava uzrokovane silicijevim dioksidom
54	Astma uzrokovana udisanjem tvari kojima je potvrđeno alergijsko ili nadražujuće djelovanje
55	Alergijski rinitis uzrokovan udisanjem tvari koje su priznate kao uzročnici alergije i koje su karakteristične za radni proces

* = Točka prema Listi profesionalnih bolesti

** = Profesionalne bolesti uzrokovane azbestom zasebno su analizirane u Registru profesionalnih bolesti izazvanih azbestom

Prema učestalosti, u ukupnom broju profesionalnih bolesti, na prvom mjestu su zarazne ili parazitske bolesti uzrokovane radom u djelatnostima gdje je dokazan povećan rizik zaraze, koje su najčešće u djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s obzirom da je to djelatnost opterećena visokim rizikom od izloženosti biološkim štetnostima. U 2024. godini je bio veliki broj COVID-19 profesionalnih bolesti upravo u gore spomenutim djelatnostima.

Po učestalosti zatim slijede sindromi prenaprezanja te bolesti uzrokovane vibracijama koje se prenose na ruke.

Sindromi prenaprezanja su uzrokovani kumulativnom traumom koji su najčešći poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu te u prerađivačkoj industriji, odnosno u onim radnim procesima gdje tijekom obavljanja poslova postoje ponavljajući pokreti, pritisak i prisilan položaj tijela.

Bolest uzrokovana vibracijama koje se prenose na ruke je iz godine u godinu stalno prisutna kao profesionalna bolest, a gotovo u pravilu je posljedica rada motornom pilom u šumarstvu. Najčešće u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Nadalje, profesionalne su bolesti analizirane i prema medicinskim dijagnozama klasificiranima sukladno Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema (MKB-10), kao i prema gospodarskim granama razvrstanim prema NKD 2007, uz istodobno praćenje karakteristika oboljelih radnika: prosječnoj dobi u kojoj je dijagnosticirana profesionalna bolest te trajanju radnog staža-za zaraze bolesti te trajanju ekspozicijskog staža-za sve ostale profesionalne bolesti. Navedena analiza za 2024. godinu prikazana je u tablici 1.11.

Prosječna dob radnika u trenutku dijagnosticiranja profesionalne bolesti sindroma prenaprezanja u 2024. godini je bila 54,79 godina, a bolest se pojavila nakon prosječnog ekspozicijskog staža od 30,57 godina.

Prosječna dob radnika u trenutku dijagnosticiranja profesionalne bolesti uzrokovane vibracijama u 2024. godini je bila 47,63 godina, a bolest se pojavila nakon prosječnog ekspozicijskog staža od 16,06 godina.

Prosječna dob radnika u trenutku dijagnosticiranja profesionalne bolesti uzrokovane bukom u 2024. godini je bila 52 godina, a bolest se pojavila nakon prosječnog ekspozicijskog staža od 22,33 godine. Sve navedene profesionalne bolesti su se javile među radno-aktivnom populacijom koja bi još do mirovine trebala raditi 10-15 godina.

Tablica 1.11. Profesionalne bolesti klasificirane prema MKB-10, NKD klasifikaciji te prema karakteristikama oboljelih radnika (prosječnoj dobi u kojoj je dijagnosticirana profesionalna bolest i trajanju radnog staža- za zaraze bolesti te trajanju ekspozicijskog staža- za sve ostale profesionalne bolesti) (bez bolesti uzrokovanih azbestom) u 2024.godini

Bolesti prema MKB-10		Prosječna životna dob u trenutku dijagnosticiranja PB (god.)	Prosječno trajanje ekspozicijskog staža u trenutku dijagnosticiranja PB (god.)	Djelatnost - NKD																					Ukupno
				A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
Zarazne i parazitske bolesti	Enteritis uzrokovan salmonelom A 02.0	45	17,83																	1					12
	Tuberkuloza dišnih putova A 15																			1					
	Legionarska bolest A 48.1								1									1							
	Lajmska bolst A 69.2			1																					
	Q groznica A 78.0																	1							
	Hemoragijska groznica s bubrežnim sindr. A 98.5			1																					
	Morbili komplicirani pneumonijom B 05.2																			1					
	Konjuktivitis uzrokovan adenovirusom B 30.1																			2					
	Svrab B 86.0																			1					
	Klebsiella pneumoniae B 96.1																			1					

[illegible]

[illegible]

Bolesti prema MKB-10		Prosječna životna dob u trenutku dijagnosticiranja PB (god.)	Prosječno trajanje ekspozicijskog staža u trenutku dijagnosticiranja PB (god.)	Djelatnost - NKD																				Ukupno
				A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	
Bolesti mišićno-koštanog sustava	Tenosinovitis stiloidnog nastavka radijusa <i>M 65.4</i>	53,5	21,5														1							2
	Lateralni epikondilitis <i>M 77.1</i>			1																				
Covid-19	Koronavirus Sars-CoV-2 <i>U 07.1</i>	49,08	19,81														1	1	75					83
	Post Covid <i>U 09.9</i>																6							
UKUPNO				24		6			3		2	1					6	2	90	1	3			138

Profesionalne bolesti analizirane su i prema zahtjevima europske statistike odnosno prema točkama Europskog popisa profesionalnih bolesti (European schedule of occupational diseases, 2003.) i prikazane su u tablici 1.12.

Tablica 1.12. Profesionalne bolesti klasificirane prema Europskom popisu profesionalnih bolesti (Bez profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom)

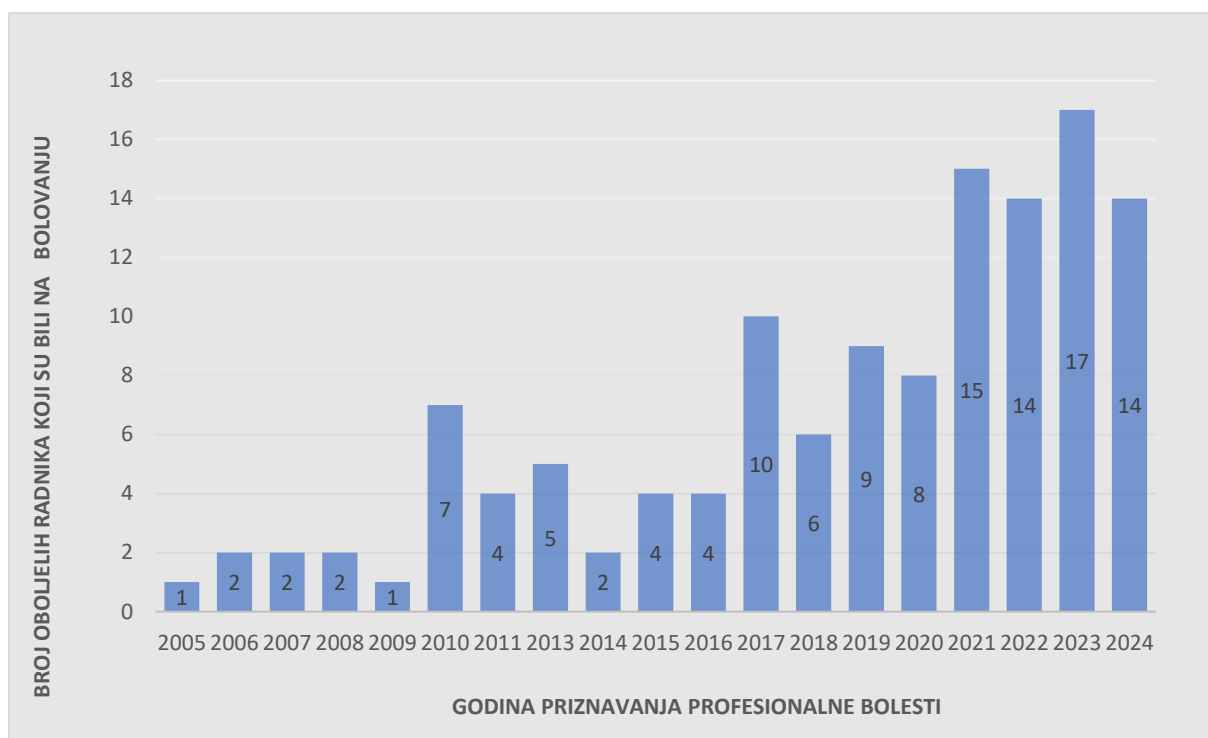
Šifra EU popisa	Naziv bolesti	Broj profesionalnih bolesti
2,2	Kožne bolesti uzrokovane tvarima i agensima navedenim u drugim zaglavljima	1
2,503	Čvorići glasnica uzrokovani stalnim naporom glasa na radu	1
202	Profesionalne bolesti kože uzrokovane tvarima za koje je znanstveno potvrđeno alergijsko ili nadražujuće djelovanje	2
301,11	Silikoza	1
304,01	Ekstrinzički alergijski alveolitis	1
401	Zarazne ili parazitske bolesti prenesene na čovjeka sa životinja ili životinjskih ostataka	3
405	Tuberkuloza	1
407	Ostale zarazne bolesti uzrokovane radom u prevenciji bolesti, zdravstvenoj skrbi, njezi u kući i drugim sličnim aktivnostima za koje je dokazan rizik od infekcije	92
503	Naglušost ili gluhoća uzrokovana bukom	3
505.02	Angioneurotske bolesti uzrokovane mehaničkim vibracijama	16
506.21	Bolesti zbog prenaprezanja tetivnih ovojnica	1
506.23	Bolesti zbog prenaprezanja mišićnih i tetivnih hvatišta	1
506.40	Kljenuti živaca zbog pritiska	1
506.45	Sindrom karpalnog tunela	13
508	Bolesti uzrokovane ionizirajućim zračenjem	1
Ukupno		138

1.7. Privremena radna nesposobnost kao posljedica profesionalnih bolesti

Sukladno stavku 1. članku 11. Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (NN 75/14, 154/14, 79/15, 139/15, 105/16, 40/17, 66/17, 109/17, 132/17, 119/18, 41/19, 22/20 i 39/20, 2/22) naknada plaće zbog privremene nesposobnosti za rad ostvaruje se na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja od datuma utvrđivanja profesionalne bolesti. Potaknuto pandemijom COVID-19 bolesti i velikog broja dana bolovanja došlo je 2020. god. do izmjena u gore navedenom pravilniku te se naknada zbog zarazne profesionalne bolesti ostvaruju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja od datuma nastanka zarazne bolesti kao profesionalne bolest, a ne od datuma utvrđivanja profesionalne bolesti.

Podaci o privremenoj radnoj nesposobnosti (bolovanju) koja je nastala uslijed profesionalne bolesti dobiveni su od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Radi se o broju dana izostanaka s posla u vremenskom razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. godine neovisno o tome kad je Prijava o profesionalnoj bolesti zaprimljena i neovisno o početku ostvarivanja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja po istoj. U analizu su uključene sve profesionalne bolesti osim onih uzrokovanih azbestom, jer se kod bolesti uzrokovanih azbestom gotovo u pravilu radi o umirovljenicima.

U 2024. godini je ukupno bilo 127 radnika privremeno radno nesposobno zbog profesionalne bolesti. To su svi radnici koji su bili privremeno radno nesposobni zbog profesionalne bolesti, neovisno o godini priznavanja profesionalne bolesti.

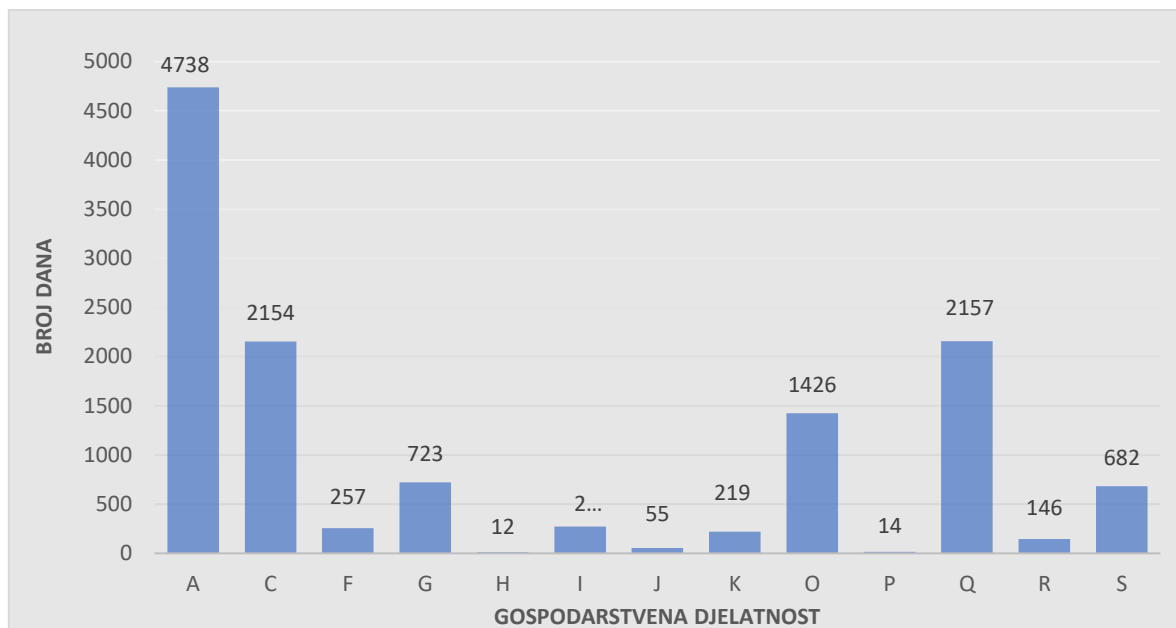
Slika 1.9. Broj oboljelih od profesionalne bolesti, koji su u 2024. godini koristili bolovanje, u ovisnosti o godini priznavanja profesionalne bolesti

Iz slike 1.9. vidi se da se privremena radna nesposobnost zbog profesionalne bolesti koristi ne samo u godini kad je bolest dijagnosticirana, već i u nizu sljedećih godina.

U 2024. godini, radi zdravstvenih problema, privremeno radno nesposobni su najvećim dijelom bili radnici kojima je priznata profesionalna bolest u 2023. godini, zatim slijede tekuće godine 2021., 2022. te 2024. godina.

U 2024. godini bilo je ukupno priznato 138 profesionalnih bolesti izuzevši profesionalne bolesti uzrokovane azbestom. Od tog broja oboljelih privremeno radno nesposobno bilo je 14 radnika. Jasno je kako nisu svi radnici kod kojih je dijagnosticirana profesionalna bolest izbivali s radnog mjesta, a razlozi mogu biti različiti. Neki su od njih u međuvremenu postali umirovljenici, neki nisu koristili pravo na privremenu radnu nesposobnost iako imaju zdravstvene tegobe, a neki su bili privremeno nesposobni za rad tijekom postupka priznavanja profesionalne etiologije bolesti. Također, valja imati na umu da određeni broj radnika promijenio radno mjesto na kojem su oboljeli te su nastavili s radom na novom radnom mjestu gdje ne dolazi do pogoršanja zdravlja niti ima potrebe za liječenjem po dijagnozama priznate profesionalne bolesti.

Ukupan broj dana privremene radne nesposobnosti zbog profesionalne bolesti u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima prikazuje slika 1.10.

Slika 1.10. Broj dana privremene radne nesposobnosti zbog profesionalne bolesti u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima

*	Naziv djelatnosti-NKD 2007
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
B	Rudarstvo i vađenje
C	Prerađivačka industrija
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
J	Informacije i komunikacije
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti
T	Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
Ne...	Nema podataka

*Gospodarstvene djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

Najveći je broj dana privremene radne nesposobnosti u 2024. godini je zabilježen u djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva gdje su radnici bili privremeno radno nesposobni zbog vibracijske bolesti šake-ruke, zbog sindroma prenaprezanja, krpeljng meningoencefalitisa te hemoragijske groznice. Nakon toga slijedi djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Radi se većinom o bolovanju zbog zarazne bolesti, prvenstveno zbog COVID-19 bolesti, Post Covid-u te zbog malignih oboljenja koja su posljedica izloženosti ionizirajućem zračenju. Potom po broju dana bolovanja slijedi prerađivačka

industrija. Radilo se većinom o privremenoj radnoj nesposobnosti koja je posljedica sindroma prenaprezanja. Veliki broj dana bolovanja, 1426, zabilježen je u djelatnosti javne uprave i obrane većinski zbog sindroma prenaprezanja.

Vibracijska bolest i sindromi prenaprezanja su profesionalne bolesti kod kojih su smetnje u trenutku priznavanja značajno izražene, a liječenje je dugotrajno. Vibracijska bolest i sindromi prenaprezanja spadaju u grupe poremećaja koji bitno narušavaju radnu sposobnost pa se često radnik ne može vratiti na radno mjesto na kojem je radio prije liječenja. Utjecaj na duljinu trajanja bolovanja svakako imaju i nadležno zakonodavstvo prema kojem nakon 12 mjeseci bolovanja osiguranik bude upućen na vještačenje radne sposobnosti u Zavod za vještačenje, rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i da tek po isteku 6 mjeseci privremene nesposobnosti za rad osiguratelj omogućuje rad na pola radnog vremena tijekom 6 tjedana. Uz navedene razloge, bitna je činjenica da u cijeli postupak ocjene radne sposobnosti i rehabilitacije te povratka na radno mjesto nije uključen nadležni specijalist medicine rada obzirom da u ovom dijelu nije dio sustava u zdravstvenom osiguranju na način poput ostalih specijalista uključenih u liječenje i rehabilitaciju oboljelih radnika.

Na slici 1.11. prikazan je prosječan broj dana privremene radne nesposobnosti vezan uz profesionalnu bolest u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima.

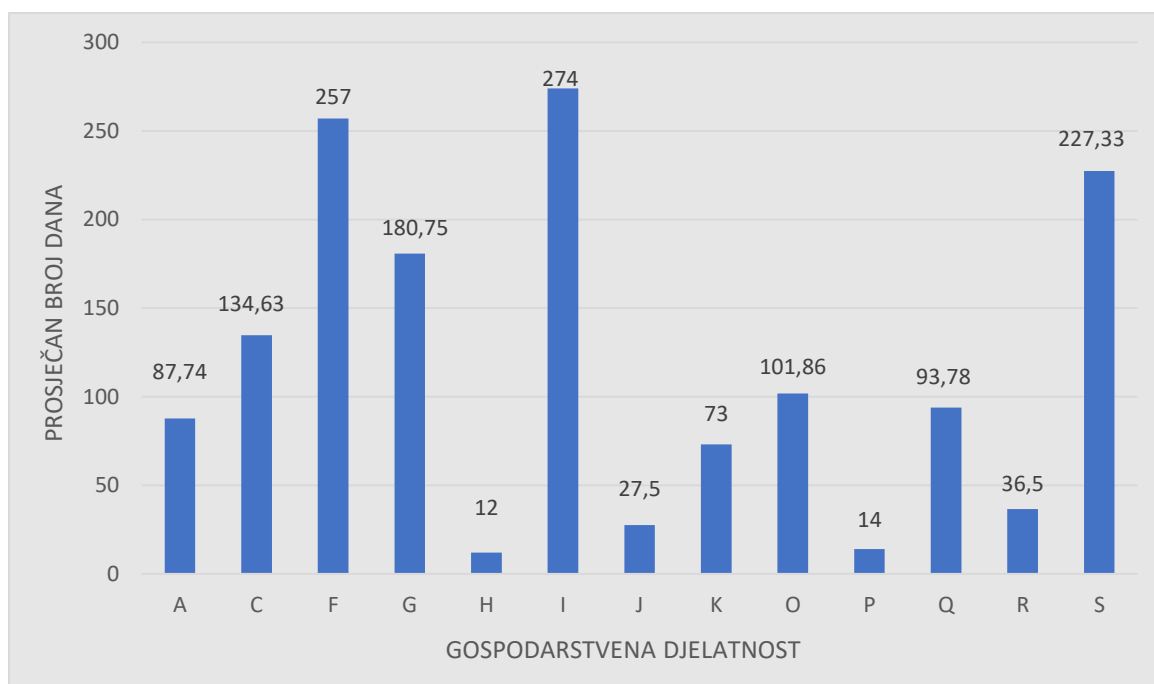
Najveći prosječni broj dana bolovanja 274 je zabilježen u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, a radnik koji je bio najviše dana na bolovanju u ovoj djelatnosti je obolio od sindroma prenaprezanja koje je priznato kao profesionalna bolest 2017. godine.

Slijedi djelatnost građevinarstva gdje je zabilježeno prosječno 257 dana privremene radne nesposobnosti, a radnik koji je bio najviše dana na bolovanju u ovoj djelatnosti je obolio od legionarske bolesti koja je priznata kao profesionalna bolest 2024. godine. Slijede ostale uslužne djelatnosti s prosječnim brojem od 227,33 dana privremene radne nesposobnosti, a radnik koji je bio najviše dana bolovanja u ovoj djelatnosti je obolio od alergijskog kontaktnog dermatitisa.

Iz Izvješća o poslovanju Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2024. godinu razvidno je da prosjek trajanja privremene radne nesposobnosti iznosi 101,24 dana. Iako je broj radnika oboljelih od profesionalne bolesti mali u usporedbi s brojem radno sposobne populacije, uzevši da su dani bolovanja po profesionalnoj bolesti prikazani i u prosječnom trajanju bolovanja u 2024. godini, ne smiju se zaboraviti slijedeće činjenice:

- radni uvjeti u Hrvatskoj redovito generiraju poremećaje zdravlja koji bitno narušavaju ne samo radnu sposobnost već i kvalitetu života radnika i time utječu i na kvalitetu života čitave obitelji;
- najlakše je „izmjeriti“ učinak radnih uvjeta u vidu profesionalnih bolesti jer je sustav utvrđivanja profesionalnih bolesti u Hrvatskoj egzaktna, lista profesionalnih bolesti je zatvorenog tipa i postoji jasno razgraničenje između promjena zdravlja uzrokovanih isključivo štetnostima i naporima iz radnog okoliša u odnosu spram bolesti u svezi s radom;
- bolesti u svezi s radom teško su mjerljive, nema čvrste osnove za njihovo praćenje, a obzirom da ne pripadaju kategoriji strogo definiranih profesionalnih bolesti, njihov se učinak do danas nije izmjerio;
- ipak ukupno uzevši, iz dostupnih podataka može se zaključiti da profesionalne bolesti generiraju trošak u vidu liječenja i bolovanja čak i dugo godina nakon priznavanja (profesionalna bolest priznata 2017. godine, a bolovanje u 2024. godini).

Slika 1.11. pokazuje da gotovo da nema djelatnosti „imune“ na pojavu profesionalnih bolesti.

Slika 1.11. Prosječno trajanje privremene radne nesposobnosti u svezi s profesionalnom bolešću u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima

*	Naziv djelatnosti-NKD 2007
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
C	Prerađivačka industrija
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
J	Informacije i komunikacije
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti

*Gospodarstvene djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

U tablici 1.13. prikazani su broj profesionalnih bolesti, ukupan broj dana bolovanja i prosječan broj dana bolovanja vezan za pojedinu skupinu profesionalnih bolesti klasificiranih prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i za uzrok bolesti prema Zakonu o listi profesionalnih bolesti

Tablica 1.13. Broj dana privremene radne nesposobnosti s obzirom na uzrok (Zakon o listi profesionalnih bolesti 107/07) i klinički oblik profesionalne bolesti (MKB-10)

Vrsta štetnosti i napora	Točka čl.3. Zakona - NN 107/07	Bolesti prema MKB-10	Broj profesionalnih bolesti	Broj dana bolovanja	Prosječan broj dana bolovanja u odnosu na dijagnozu
Benzen ili homolozi benzena	27.1	C91.1	1	152	152
Buka	36	H83.3	1	305	305
Vibracije koje se prenose preko ruke i šake	37.1	I73.0 G56.0 M19.2 M19.8 M75.0 M77.0 M77.1	42	3191	75,98
Ionizirajuće zračenje	38	C73 C82 C83.3	3	535	178,33
Kumulativna trauma	41	G56.0 G56.3 M65.3 M65.4 M65.8 M75.1 M75.3 M75.4 M77.0 M77.1 M87.3	55	5726	104,11
Mikroorganizmi	44 45	A02.0 A48.1 A84.1 A98.5 B05.2 B17.1	7	749	107
Mikroorganizmi	45	U07.1 U09.9	13	1477	113,62
Alergeni i nadražljivi kože	47	L23 L24.8 L50.8	3	609	203
Silikoza	48	J62.8	1	76	76
Tvari kojima je potvrđeno alergijsko ili nadražujuće djelovanje na dišni sustav	54	J45	1	37	37
UKUPNO			127	12857	101,24

Iz podataka navedenih u tablici 1.13. razvidno je da su najveći broj dana privremene radne nesposobnosti uzrokovali sindromi prenaprezanja. Uglavnom se radilo o sindromu karpalnog kanala te bolestima zglobnih sveza i tetiva. U 2024. godini su zbog ovih zdravstvenih problema radnici bili

privremeno radno nesposobni 5726 dana, a prosječno trajanje privremene radne nesposobnosti je iznosilo oko 104,11 dana. Ovaj podatak je očekivan, jer se radi o bolestima koje često zahtijevaju operativno liječenje i dugi rehabilitacijski postupak. Budući da je broj sindroma prenaprezanja iz godine u godinu sve veći, uz dugotrajno liječenje i dugu privremenu radnu nesposobnost, ova skupina profesionalnih bolesti sigurno zahtijeva veću pozornost i primjenu učinkovitijih preventivnih mjera.

Sljedeći po redu su bolesti uzrokovane vibracijama koje se šire preko ruke i šake s ukupnim brojem od 3191 dana bolovanja s prosječnim trajanjem od 75,98 dana. Na trećem mjestu su zarazne bolesti (Covid-19 te post Covid-19) zbog kojih su radnici bili 1477 dana na bolovanju, a prosječno bolovanje je trajalo 113,62 dan. Ovaj broj je razumljiv s obzirom na 75 priznatih Covid-19 bolesti kao profesionalnih te 6 priznatih Post Covid-a.

U kontekstu privremene radne nesposobnosti uzrokovane od strane mikroorganizama, kao najčešći uzročnik se pojavljuje virus SARS-CoV-2. Od ostalih uzročnika pojavljuju se još *Salmonella*-uzrokuje salmonelozu, *Legionella pneumophila*-uzrokuje legionarsku bolest, Flavavirus- srednjeeuropski krpeljni encefalitis, Hantaan virus- hemoragijska groznica s bubrežnim sindromom, virus morbilla - uzrokuje ospice te virus hepatitisa c-uzrokuje hapatitis C. Navedene bolesti su bile uzrok privremene radne nesposobnosti koja je u 2024. godini trajala 749 dana, a prosječno trajanje 107 dana.

Najdulje privremeno radno nesposoban u 2024. god. je bio osiguranik koji je obolio od srednjoeuropskog krpelnog meningoencefalitisa te je bio praktički čitavu godinu na bolovanju (335 dana).

Veliki broj dana privremene radne nesposobnosti zbog profesionalne bolesti koje nisu uzrokovane zaraznim uzročnicima može se objasniti činjenicom da se radnici relativno kasno javljaju radi pokretanja postupka priznavanja profesionalne bolesti kada su bolesti već u izraženoj ili uznapredovanoj fazi. Zbog toga se liječenje i trajanje privremene radne nesposobnosti produljuje, a ishod liječenja je često loš s obzirom da je bolest najčešće već dovela do organskih promjena ili težih funkcionalnih smetnji. Svakako, duga privremena radna nesposobnost opterećuju same radnike, poslodavce, zdravstveni sustav te gospodarstvo u cjelini. Nužno je provođenje mjera prevencije u svrhu sprječavanja nastanka profesionalnih bolesti, a u slučaju oboljenja nužna je primjena potrebnih mjera u svrhu što dužeg očuvanja radne sposobnosti oboljelih radnika.

1.8. Zaključak

1. Registar priznatih profesionalnih bolesti Službe za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo obuhvaća sve priznate profesionalne bolesti zaprimljene putem područnih ureda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Profesionalna etiologija tih bolesti je potvrđena od specijaliste medicine rada i sporta Službe za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i priznata od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Naime, prema odredbama zakonodavca, u okviru postupka dijagnosticiranja svake profesionalne bolesti, potvrđivanje i registriranje se obavlja u Službi za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Na taj su način sve priznate profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj upisane u ovaj Registar. Ovakav postupak priznavanja profesionalnih bolesti, određen Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 173/13, 98/19, 33/23), omogućuje potpuno registriranje i praćenje svih profesionalnih bolesti na nacionalnoj razini.
2. Opseg i kvaliteta podataka Registra profesionalnih bolesti u skladu je s hrvatskim zakonodavstvom (Zakon o listi profesionalnih bolesti) te s kriterijima statistike Europske unije (European Occupational Diseases Statistics - EODS).
3. Prema rezultatima analize u 2024. godini u Republici Hrvatskoj od profesionalnih bolesti (ne uključujući profesionalne bolesti izazvane azbestom) najčešće su obolijevali:
 - žene (88=64%) muškarci (50=36%)
 - radnici srednje stručne spreme (88=64%),
 - radnici s prosječnom životnom dobi 49,13 godina, i najvećim brojem oboljelih u starosnoj skupini od 51-60 godina života (51=37%),
 - radnici s prosječnim radnim stažem od 20,22 godina,

- radnici s ekspozicijskim stažem 21-30 godina (41=30%)
- radnici zaposleni u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, u prerađivačkoj industriji te u javnoj upravi i obrani te obaveznom socijalnom osiguranju
- radnici izloženi mikroorganizmima (96=65%), statodinamičkim opterećenjima u vidu kumulativne traume (16=11%) te vibracijama (16=11%)

4. Profesionalne bolesti uzrokuju:

- najveći broj dana privremene radne nesposobnosti (bolovanje) u radnika zaposlenih u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te u prerađivačkoj industriji
- bolovanje u trajanju od prosječno 101,24 dana, s ukupno 12857 dana bolovanja zbog profesionalnih bolesti u 2024. godini
- najviše dana privremene nesposobnosti za rad generirano je u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (4738 dana)
- najveći broj dana bolovanja je posljedica utjecaja ponajprije kumulativne traume (sindromi prenaprezanja, 5726 dana), vibracija koje se prenose preko šake i ruke (3191 dana) te mikroorganizama - zarazne bolesti (2226 dana), od toga 1477 dana zbog zaraze sa SARS-CoV-2, a 749 radi zaraze s drugim mikroorganizmima.

5. Najveći broj radnika oboljelih od profesionalnih bolesti u dobi je od 51-60 godina i najčešće dolaze iz srednje obrazovne skupine te iz djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Po broju oboljelih radnika slijedi djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva te zatim djelatnost prerađivačke industrije i javne uprave i obrane.

Za prevlast broja profesionalnih bolesti u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u 2024. godini je najvećim dijelom odgovoran SARS-CoV-2 virusa i posljedično obolijevanje zdravstvenih radnika od bolesti COVID-19.

Djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva je druga po broju profesionalnih bolesti. One su najčešće uzrokovane vibracijama koje se šire na šake i ruke te kumulativnom traumom. Prerađivačka industrija i djelatnost javne uprave i obrane su na je trećem mjestu po broju profesionalnih bolesti. U tim djelatnostima je veliki broj sindroma prenaprezanja.

Radnici oboljeli od sindroma prenaprezanja i vibracijske bolesti se što zbog godina života, obrazovne strukture a i dužih bolovanja nakon priznate profesionalne bolesti, teško ponovno uključuju u svijet rada. Stoga prevencija i rano otkrivanje profesionalnih bolesti imaju osobitu važnost.

6. COVID-19 bolest u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi je ujedno i najčešća profesionalna bolest u 2024. godini. Svakako se prati pad broja oboljelih od COVID-19 u odnosu na 2021., 2022. te 2023. godinu. Kako je zdravstveni sektor taj koji je prvi na udaru zbog dijagnostike i liječenja oboljelih tako je i očekivano da je upravo u toj djelatnosti najveći broj oboljelih najveći broj oboljelih. Značajno je to da se većina oboljeli nakon oporavka vraća u sustav rada. U 2024. godini je priznato 6 Post Covid-a kao posljedica ranijeg oboljenja od bolesti COVID-19. Prosječni dan bolovanja je 113,26. Vjerojatno je tako veliki prosječni dan bolovanja zbog komplikacija bolesti Covid-19 te Post Covida.

7. Sindromi prenaprezanja te vibracijski sindrom šaka- ruka su drugi po učestalosti profesionalnih bolesti. Sindromi prenaprezanja najviše pojavljuju u zanimanjima kod kojih provođenje radnih zadataka uključuje ponavljajuće pokrete u rukama, a vibracijski sindrom šaka-ruka se većinski javlja kod sjekača motornom pilom. Radi se o kroničnim bolestima koje dovode do trajnih oštećenja funkcije te uzrokuju privremenu i trajnu radnu nesposobnost. U 2024. godini je najviše oboljelih od sindroma prenaprezanja bilo u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu te u prerađivačkoj industriji. U 2024. godini su zbog ovih zdravstvenih problema radnici bili privremeno radno nesposobni 5726 dana, a prosječno trajanje privremene radne nesposobnosti je iznosilo 104,11 dana odnosno oko 3 mjeseca. Radnici koji su oboljeli od vibracijskog sindroma šaka - ruka su u pravilu zaposleni u djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. U 2024. godini su zbog ovih zdravstvenih problema radnici bili privremeno radno nesposobni

3191 dana, a prosječno trajanje privremene radne nesposobnosti je iznosilo 75,98 dana odnosno oko 2,5 mjeseca. U svrhu prevenciji ovih profesionalnih bolesti nužno je provoditi preventivne aktivnosti kako bi se spriječila njihova visoka pojavnost. U tu svrhu mogu se provoditi različite aktivnosti, kao što su edukacija i informiranje poslodavaca i radnika, smanjenje opterećenja i bolji unutarnji i vanjski nadzor primjene mjera zaštite.